
Recomanacions del CADS davant el nou context de les centrals nuclears

Informe del CADS 1/2011 27 d'abril de 2011

1. Introducció

Des de la seva creació, el 1999, el Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible de Catalunya (CADS) ha assessorat el Govern de la Generalitat en aquelles polítiques relacionades amb el medi ambient i el desenvolupament sostenible. Aquesta tasca s'ha materialitzat, entre d'altres actuacions, a través de declaracions institucionals, l'elaboració d'informes sobre plans i programes, i la promoció i publicació d'estudis d'anàlisi i propostes respecte àmbits rellevants i d'actualitat de l'agenda política del país¹. El CADS està constituït per 16 membres, tots ells experts de reconegut prestigi i de perfils professionals i acadèmics diversos, i disposa d'àmplia experiència en temes com ara l'energia, els riscos naturals o el canvi climàtic, entre molts d'altres.

El greu accident ocorregut a Fukushima, Japó, del qual tot i no conèixer encara el desenllaç final s'endevina que ha de tenir conseqüències greus i ha de proporcionar lliçons d'abast mundial, està fent replantejar a tot el món el paper estratègic de l'energia nuclear i, en particular, la qüestió de la seguretat de les centrals nuclears. La Unió Europea ha acordat que caldrà dur a terme *proves d'esforç* a totes les centrals nuclears. A Alemanya, el govern ha anunciat una moratòria de tres mesos en la decisió d'allargar la vida útil de les centrals nuclears i ha ordenat el tancament de les centrals anteriors a 1980 mentre se'n revisa la seguretat.

Catalunya genera amb reactors nuclears el 43,4% de l'electricitat que consumeix (segons dades de l'ICAEN pel 2007), la qual cosa fa que estiguem dins el grup dels cinc països més nuclearitzats del món, per darrera només de França (78%), Lituània (76%), Bèlgica (57%) i Ucraïna (48%). L'àmbit del països catalans acull la meitat dels reactors de l'Estat, que representen el 53% de la potència nuclear operativa. L'energia nuclear és doncs a Catalunya un element significatiu del nostre mix energètic, i representa aproximadament el 10% de l'energia final que consumim.

Per aquesta raó, els esdeveniments actuals al Japó i l'impacte que aquests puguin tenir pel futur de l'energia nuclear són fets de gran importància per entreveure la problemàtica energètica futura del nostre país.

Tot i la rellevància de la participació nuclear en el mix energètic català, l'actual marc competencial no ens atorga gairebé cap instrument per gestionar ni el present ni el futur d'aquesta component del nostre sistema energètic, ni tampoc del sistema en el seu conjunt. Des d'aquest punt de vista la nostra dependència envers l'Estat és absoluta.

En aquest context, i atesa la importància de l'energia nuclear a Catalunya, el CADS considera adient iniciar una reflexió sobre la qüestió energètica en general, i sobre la nuclear en particular, per tal de traslladar al Govern els principals aspectes que hauria de tenir en compte en aquest àmbit, tant pel que fa al curt termini com amb una visió més estratègica.

Reunits en plenari el dia 29 de març de 2011, el CADS acorda fer les següents recomanacions:

- a) Pel que fa a la **seguretat de les instal·lacions nuclears** a Catalunya
 - La Unió Europea ha acordat fer una revisió de totes les centrals nuclears europees i sotmetre-les a "proves d'esforç" per comprovar que els nivells de seguretat siguin els adients, i en cas contrari per ordenar les actuacions necessàries per protegir al màxim la salut de les persones i el respecte al territori i al medi ambient. En aquest marc, des del CADS proposem el següent:

¹ www.gencat.cat/cads

- Que la Generalitat faci un estudi propi sobre les centrals nuclears catalanes en línia amb el que la UE aconselli, incloent els riscos sísmics, d'inundacions, i d'altres desastres naturals, i també el risc d'actuacions voluntàries contra la seguretat de les centrals, com ara possibles atacs terroristes. En el seu defecte, que la Generalitat tingui una representació directa en les anàlisis que es facin a nivell estatal. Aquestes anàlisis hauran de contemplar com a possibilitat real la pèrdua total de subministrament energètic exterior durant diversos dies i la impossibilitat accidental interna o externa de no poder disposar de prou cabal d'aigua pel refredament.
- Que es revisi exhaustivament la seguretat de les piscines en què es guarda el combustible irradiat, tant pel que fa a la possible pèrdua de refrigeració com a les mesures de protecció davant d'atacs intencionats. Comprovar que aquestes piscines estiguin protegides per un edifici de contenció similar al del reactor.
- Que els criteris de la Generalitat siguin determinants pel que fa a les centrals catalanes a l'hora de decidir quines actuacions han de fer les empreses propietàries de les centrals per resoldre les qüestions que es deriven dels estudis i anàlisis realitzats, i que la realització final d'aquestes actuacions hagi de comptar amb el vist-i-plau definitiu de la Generalitat.
- Que en la preparació d'aquestes proves, la Generalitat reculli i revisi els estudis sísmics i els paràmetres antisísmics emprats en la construcció dels dos grups nuclears d'Ascó i les intervencions que des de la societat civil es varen fer respecte d'aquesta qüestió, fent pública tota la documentació i els resultats i conclusions de les seves anàlisis.
- Verificar molt curosament la capacitat del personal de les centrals nuclears, així com revisar la subcontractació per a tota mena d'operacions que comporten un perill radioactiu. També caldrà fer una vigilància rigorosa de la salut dels treballadors de les centrals de Catalunya, així com dels protocols de visita per evitar accidents innecessaris.
- En el cas concret de la central d'Ascó, caldrà que s'analitzi més a fons la situació de risc en relació amb la possibilitat de riuedes del riu Ebre, doncs la capacitat de regulació dels embassaments de Riba-roja i Mequinensa podria ser insuficient per a fer front a les riuedes més intenses que s'han produït en el passat. Caldrà disposar d'estudis actualitzats sobre cabals màxims del riu Ebre, tant a partir de mesures instrumentals com d'inundacions històriques i paleoinundacions, així com sobre la capacitat de retenció i laminació dels diversos embassaments situats aigües amunt i l'efecte de ruptura de les preses.
- Que la Generalitat analitzi la viabilitat i la suficiència dels plans d'emergència i d'evacuació de la població dels voltants de les centrals, en radis que puguin arribar almenys fins els 80 Km. Comprovar que existeixen els mitjans tècnics, humans, materials i d'infraestructures per fer aquestes evacuacions. Organitzar periòdicament exercicis de simulació d'una emergència greu per exercitar tots els elements del pla. Reclamar la competència exclusiva sobre aquests plans, així com la informació i preparació de la població, incloent la realització de simulacres. Elaborar un pla amb recomanacions adequades per protegir la salut de la població i comunicar-lo sobretot a la població més propera.
- Mentre Catalunya no tingui transferides totes les competències en matèria de seguretat nuclear, crear un ens públic català amb un grup d'estudis permanent sobre el conjunt de tota la problemàtica (tècnica, energètica, financera i social) i reclamar del govern central una representació institucional al Consell de Seguretat Nuclear.

- Avaluar quines **centrals nuclears properes** (tant de l'Estat francès com de la resta de l'Estat espanyol) podrien tenir incidència directa sobre Catalunya en cas d'un accident nuclear per tal de coordinar els plans d'emergència.

b) Pel que fa als **residus nuclears i el desmantellament de les centrals**

- Reafirmar la posició del Parlament de Catalunya, manifestada en diverses ocasions, contrària a la ubicació del Magatzem Temporal Centralitzat (MTC) estatal a Catalunya. Exigir que una part dels recursos econòmics que ara recull Enresa per gestionar els residus i el desmantellament de les centrals es transfereixi a Catalunya en proporció al parc nuclear ubicat a Catalunya, i que amb aquests recursos es constitueixi un ens públic català que haurà de determinar la política de residus nuclears del nostre país.
- Mentre no sigui possible disposar d'un Magatzem Temporal adient, exigir a l'Associació Nuclear Ascó-Vandellós que buidi al màxim les piscines de combustible gastat, guardant en sec aquests residus en instal·lacions annexes a les respectives centrals, per reduir així el risc d'accident.
- Per tal de no augmentar la concentració, ja excessiva, d'activitats nuclears a les comarques de l'Ebre i a Cofrents, i el risc que suposa concentrar en un mateix lloc una central nuclear operativa i un magatzem de residus, descartar que la ubicació definitiva del Magatzem Temporal de residus nuclears es faci prop d'aquestes centrals, contràriament als plans del Ministeri d'Indústria.
- Preveure la necessitat de recerca i formació en tecnologies nuclears, pel que fa a la futura gestió del desmantellament de les centrals i l'emmagatzematge i tractament dels residus a mig i llarg termini.
- Preveure i desenvolupar plans de substitució de les activitats nuclears a les Terres de l'Ebre per altres activitats econòmiques en previsió de la finalització de la vida de les centrals nuclears actuals.

c) Pel que fa a la **política energètica a mitjà-llarg termini**

- Instar el Govern de la Generalitat a fer una revisió a fons del Pla de l'Energia de Catalunya, tal com ha anunciat, que consideri dos horitzons temporals (2020 i 2035), tenint en compte el previsible increment del preu del petroli a llarg termini i l'incert futur de l'energia nuclear, i per tant, la necessitat de potenciar al màxim les energies renovables i, sobretot, les polítiques d'estalvi, eficiència i mobilitat sostenible.
- En consonància amb el que el Comissari Europeu de l'Energia ha manifestat recentment, aquesta revisió del Pla de l'Energia hauria de contemplar com un dels escenaris possibles el tancament progressiu de les centrals nuclears situades a Catalunya i la substitució de la seva generació per altres fonts més segures i netes, atès que l'operació de les centrals nuclears més enllà de la seva vida de disseny pot significar un perill a causa del desgast molt difícil d'avaluar.
- Oferir la participació del CADS en aquesta revisió del Pla de l'Energia de Catalunya tot aportant els estudis que el CADS ha fet en els darrers temps, com ara el relatiu al Metabolisme Energètic de l'Economia Catalana (AMEEC), el SOSTEC (Sostenibilitat del Model Elèctric de Catalunya) o els successius informes sobre el Canvi Climàtic a Catalunya.

Integrants del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible de Catalunya:

Sr. Gabriel Ferraté i Pascual , president	Sra. Marta Estrada i Miyares , consellera
Sr. Manel Gausa i Navarro , vicepresident	Sra. Teresa Franquesa i Codinach , consellera
Sr. Ramon Arribas i Quintana , director	Sra. Anna Ma. Geli i Ciurana , consellera
Sr. Josep Alabern i Valentí , conseller	Sr. Carles Ibañez i Martí , conseller
Sr. Martí Boada i Juncà , conseller	Sra. Carme Llasat i Botija , consellera
Sra. Isabel Cacho i Lascorz , consellera	Sr. Joandomènec Ros i Aragonès , conseller
Sra. Purificació Canals i Ventín , consellera	Sr. Josep Maria Serena i Sender , conseller
Sr. Marcel Coderch i Collell , conseller	Sra. Carme Valls i Llobet , consellera

Barcelona, 27 d'abril de 2011